

FRPL/2020/143/MG

Warszawa, 03.11.2020 r.

Sz. P.
Adam Niedzielski
Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

SPRZECIW

wobec Zalecenia Ministerstwa Zdrowia opracowanego przez Konsultanta Krajowego w dziedzinie neonatologii oraz Prezesa Polskiego Towarzystwa Neonatologicznego dotyczącego sposobu postępowania w związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną w przypadku noworodków matek zakażonych lub z podejrzeniem COVID-19 wydanego w dniu 29 września 2020 r. (dalej „Zalecenia”)

W imieniu Fundacji Rodzić po Ludzki (zwanej dalej „Fundacją”) składam sprzeciw wobec Zaleceń z uwagi na niepokojące informacje docierające do Fundacji bezpośrednio od samych matek, jak również od personelu medycznego z oddziałów szpitalnych w całym kraju, a dotyczących odgórnego rozłączania matek z noworodkami na etapie „wyjścia matki do domu”. **Sprzeciw dotyczy:**

- I. **zalecenia rozłączania matki zarażonej SARS-CoV-2 od dziecka w momencie wypisu z placówki leczniczej** po porodzie, wyłącznie na podstawie decyzji personelu medycznego, a nie zgodnie z obowiązującym prawem na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie orzeczenia sądu w zakresie ograniczenia praw rodzicielskich;
- II. **narażania noworodków i matek na bezpośrednie niebezpieczeństwo uszczerbku na zdrowiu** wynikające z braku zachowania kontaktu dziecka z matką, a co z tym związane rozchwianie wrażliwego w tym okresie stanu emocjonalno – psychologicznego matki, uniemożliwienia nawiązania relacji matka - dziecko, które skutkuje często trudnościami opiekuńczymi oraz przerwania procesu karmienia noworodka mlekiem matki z uwagi na brak możliwości logistycznych dostarczania mleka do szpitala przez matkę pozostającą na kwarantannie w warunkach domowych.

W związku z powyższym **wnosimy o:**

- I. podanie podstawy prawnej na jakiej Ministerstwo Zdrowia stanowi, iż kierownicy placówek leczniczych są uprawnieni do podejmowania decyzji o ograniczeniu praw rodzicielskich matce poprzez niewydanie jej dziecka stabilnego zdrowotnie w dniu wypisu matki do domu;
- II. zmianę brzmienia Zaleceń poprzez wykreślenie z ustępu „Wypis do domu” zalecenia w brzmieniu *„Opieka matki jest możliwa wtedy, gdy nie jest już ona zarażona. Przestrzega się przed wypisem noworodka do domu, jeśli przebywa w nim osoba poddana izolacji, gdyż grozi to brakiem przerwania łańcucha epidemiologicznego, znacznym prawdopodobieństwem zakażenia dziecka i brakiem możliwości monitorowania jego stanu w warunkach domowych, co może być zagrożeniem dla jego życia [...]”* i zastąpienie go postanowieniem, iż to matka ma prawo do podjęcia decyzji w zakresie opuszczenia placówki leczniczej wraz z dzieckiem albo o pozostawieniu noworodka w takiej instytucji do czasu jej pełnego wyzdrowienia, albo pozostania matki wraz z dzieckiem na terenie szpitala do momentu uzyskania wypisu dziecka z placówki, jeżeli wpis dziecka nie następuje w tym samym momencie co matki;
- III. wskazanie jaki jest zagwarantowany przez NFZ pakiet realnych do zrealizowania świadczeń mających na celu wykazanie, iż matka nie jest już zakaźna.

UZASADNIENIE

Wskazujemy, że w treści Zaleceń widoczna jest paleta sprzecznych postanowień, które powodują, iż kierownicy szpitali na terenie Rzeczypospolitej Polskiej interpretują zawarte w Zaleceniach wskazówki postępowania w odmienny sposób. To skutkuje powstaniem chaosu informacyjnego oraz systemowego w zakresie tak ważkiej kwestii, jak nie rozłączanie matek od ich nowo narodzonych dzieci. Taka sytuacja wymaga natychmiastowej reakcji oraz podjęcia przez Ministerstwo Zdrowia niezbędnych działań.

W ustępie „Uwagi Ogólne” wskazane zostało jednoznacznie, iż **„Ryzyko przeniesienia zakażenia od matki COVID-19 dodatniej, zwłaszcza przy karmieniu piersią od urodzenia jest nieznane”**, następnie na kanwie tego stwierdzenia w ustępie „Dalsze postępowanie uzależniamy od: [...]” usankcjonowane zostało, iż **to od decyzji matki zależy czy noworodek zostanie przy niej czy będzie izolowany**. Takie postępowanie jest zgodne z przepisami prawa, gdyż to matka, jako rodzic podejmuje decyzje w zakresie ewentualnego rozłączenia z dzieckiem, a nie władze szpitala. Wskazane zostało także, iż w oddziałach, gdzie odbywają się porody wyłącznie matek z podejrzeniem lub zarażonych SARS-CoV-2, a ryzyko zakażenia jest najwyższe, należy *„[...] zachować kontakt dziecka z matką po jego urodzeniu i preferować karmienie piersią (ew. wyłączenia patrz punkt 1 i 2)”*. Takie podejście jednoznacznie wskazuje na kierunek twórców Zalecenia, aby podtrzymywać więź matki z dzieckiem po urodzeniu i aby zachować jak najlepsze warunki do karmienia noworodkiem piersią, gdyż zgodnie z najnowszą wiedzą mleko matki stanowi najlepszą ochronę dla dziecka zwłaszcza w czasach epidemii panującej obecnie w Polsce.

W związku z powyższym Fundacja nie znajduje uzasadnienia prawnego na podstawie jakiego Pan. Panie Ministrze Zdrowia, upoważnia kierowników placówek do podejmowania decyzji w zakresie ograniczenia praw rodzicielskich matki. W Zaleceniu mowa jest o sytuacji, w której matka zakażona SARS-CoV-2 będąca w stabilnym stanie zdrowotnym (często będąca w stanie bezobjawowym, gdyż w przeciwnym razie zostałyby wobec niej podjęte działania mające na celu leczenie w warunkach szpitalnych), nie ma prawa do wyjścia ze szpitala wraz ze swoim zdrowym dzieckiem. Zapisy zawarte w Zaleceniu wskazują na następujący tok myślenia: iż matka zakażona SARS-CoV-2 jest uprawniona do podjęcia ryzyka zakażenia dziecka w warunkach szpitalnych, ale traci to prawo niejako automatycznie po przekroczeniu progu szpitala. A to wszystko mimo zapewnionego przez Państwo systemu monitorowania zdrowia matki i dziecka przez położną POZ, która zgodnie z zapewnieniami zawartymi na stronie internetowej Narodowego Funduszu Zdrowia **„sprawuje kompleksową pielęgnacyjną opiekę położniczą i ginekologiczną nad osobami płci żeńskiej oraz noworodkami do 2 miesiąca życia.”** Przy czym, co warto podkreślić, pierwsza wizyta patronażowa odbywa się nie później niż 48 godzin po opuszczeniu szpitala przez matkę i dziecko. W związku z powyższym nie jest dla Fundacji zrozumiałym, jakie były podstawy postawienia w Zaleceniach jednoznacznego twierdzenia, iż wypisanie matki zakażonej SARS-CoV-2 wraz z dzieckiem grozi *„brakiem możliwości monitorowania”* stanu noworodka w warunkach domowych. W opinii Fundacji pozostawienie w warunkach szpitalnych noworodka naraża go na bezpośrednie niebezpieczeństwo uszczerbku na zdrowiu, gdyż poza zerwaniem kontaktu matki z dzieckiem i faktycznym przerwaniem możliwości karmienia noworodka mlekiem matki, zaczyna opiekować się nim personel pracujący rotacyjnie, co oznacza, iż noworodek ma kontakt z większą liczbą osób – czyli potencjalnych nosicieli wirusa.

Wartym podkreślenia jest również fakt, iż matki, które zostały rozdzielone ze swoimi dziećmi mają problem z nawiązaniem relacji z dzieckiem, popadają w stany depresyjne, których konsekwencje w okresie poporodowym są szczególnie dotkliwe. To jest realne narażenie matek zarażonych SARS-CoV-2 wypisywanych do domów – czyli stabilnych zdrowotnie pod względem ginekologiczno - położniczym oraz COVID-19, na pogłębienie często niestabilnego po urodzeniu dziecka stanu emocjonalno - psychologicznego, co w konsekwencji prowadzi do bezpośredniego niebezpieczeństwa uszczerbku na zdrowiu.

Dodatkowo warto zadać pytanie, co oznacza sformułowanie zawarte w Zaleceniu w brzmieniu *„[...] Opieka matki jest możliwa wtedy, gdy nie jest już ona zakaźna”*? Kto i jak ma sprawdzić czy matka jest zakaźna? W związku z powyższym prosimy o wskazanie, jaki został przygotowany pakiet świadczeń gwarantowanych przez NFZ, aby matka stabilna zdrowotnie zakażona SARS-CoV-2 mogła wykazać szpitalowi, w którym odebrane zostało jej dziecko, iż nie jest już zakaźna? Zgodnie z wiedzą Fundacji w obecnej sytuacji nie ma możliwości zlecenia badania w kierunku SARS-CoV-2 w przypadku, gdy ktoś nie ma wymaganych czterech objawów (temperatury ciała powyżej 38 stopni Celsjusza, kaszlu, duszności i utraty węchu lub smaku) i jego stan zdrowia jest stabilny. Uzyskanie dostępu do świadczeń zdrowotnych matki w takim przypadku winno następować niezwłocznie, aby jak najszybciej było

możliwie odebranie dziecka ze szpitala, a fakty z którymi zmagamy się obecnie, to brak możliwości uzyskania wizyty lekarskiej, gdyż kolejki w przychodniach są tak wielkie, że faktyczne szanse na wizytę w trybie natychmiastowym bez objawów zagrażających zdrowiu (w tym na teleporadę) są znacząco wydłużone, a dodatkowo czas oczekiwania na wynik testu wynosi kilka dni.

Mimo ogólnodostępnej już wiedzy na temat faktu, iż Zalecenia nie mają mocy prawnej i stanowią jedynie wykaz „dobrych praktyk”, kierownicy podmiotów leczniczych czują się niejako hierarchicznie zobligowani do ich literalnego stosowania w obawie o możliwość postawienia wobec nich zarzutu, że nie dołożyli należytych starań w zakresie wprowadzania w życie wskazówek opublikowanych na stronach internetowych Ministerstwa Zdrowia. Realizują Zalecenia mimo pełnego przekonania, iż są one niespójne w obrębie samego dokumentu, oraz stoją w sprzeczności z wiedzą naukową dotyczącą pozytywnych aspektów karmienia piersią czy tak ważnego udziału matki w roli dodatkowej opieki pielęgnacyjnej.

Zwracamy uwagę, iż w świetle obecnego stanu prawnego **tego rodzaju procedury należy oceniać w kategoriach działań bezprawnych i możliwości narażenia podmiotów leczniczych na pozwy z tytułu naruszenia dóbr osobistych kobiet** (art. 4 ust. 1 ustawy Prawa Pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta) oraz odpowiedzialności finansowej z tytułu naruszenia zbiorowych praw pacjenta (art. 59 ust. 1 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy).

W związku z powyższym wnosimy jak w petitum i oczekujemy podjęcia pilnej interwencji i modyfikacji wskazanego w niniejszej skardze fragmentu Zaleceń, opublikowania nowego brzmienia Zaleceń na stronach Ministerstwa Zdrowia oraz przekazania informacji na temat zmian wszystkim ordynatorom oddziałów ginekologiczno-położniczych za pośrednictwem Konsultantów Wojewódzkich w dziedzinie położnictwa i ginekologii.

PREZES
FUNDACJI RODZIĆ PO LUDZKU

Joanna Pietrusiewicz

Do wiadomości:

Rzecznik Praw Obywatelskich
Rzecznik Praw Pacjenta
Rzecznik Praw Dziecka